

Απαντήσεις Αρχαίων Ελληνικών

A1.

Στις άλλες δηλαδή ικανότητες, όπως ακριβώς λες εσύ, εάν κάποιος υποστηρίζει ότι είναι ικανός αυλητής ή (ικανός) σε οποιαδήποτε άλλη τέχνη, στην οποία όμως δεν είναι (ικανός), τον περιγελούν ή οργίζονται μαζί του, και οι δικοί του πλησιάζοντάς τον τόν συμβουλεύουν σα να είναι τρελός · στη δικαιοσύνη, όμως, και στην άλλη πολιτική αρετή, ακόμα κι αν ξέρουν ότι κάποιος είναι άδικος, αν αυτός ο ίδιος λέει την αλήθεια ενάντια στον εαυτό του μπροστά σε πολλούς άλλους, πράγμα το οποίο στην πρώτη περίπτωση (δηλ. στις τέχνες) θεωρούσαν ότι είναι σωφροσύνη, το να λέει δηλαδή κανείς την αλήθεια, στη δεύτερη περίπτωση (δηλ. στη δικαιοσύνη και στην πολιτική αρετή) το θεωρούν τρέλα, και ισχυρίζονται ότι όλοι πρέπει να λένε ότι είναι δίκαιοι, είτε είναι είτε όχι, διαφορετικά (λένε) ότι είναι τρελός αυτός που δεν υποκρίνεται το δίκαιο, με την ιδέα ότι είναι αναγκαίο ο καθένας κατ' αυτό τον τρόπο να μετέχει σ' αυτήν οπωσδήποτε, διαφορετικά να μη συγκαταλέγεται μεταξύ των ανθρώπων.

B1.

Στην προσπάθειά του ο Πρωταγόρας να αποδείξει την καθολικότητα της πολιτικής αρετής, ότι αυτή αποτελεί κοινή ιδιότητα όσων ανήκουν σε μια πολιτικά συγκροτημένη κοινωνία, παραθέτει μια εμπειρική απόδειξη. Σύμφωνα με αυτήν ο σοφιστής καταγράφει τις αντιδράσεις του κοινωνικού συνόλου στον υποθετικό ισχυρισμό κάποιου μέλους είτε ότι κατέχει μια «τέχνη» είτε ότι δεν διαθέτει την πολιτική αρετή. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι φαίνεται παράδοξο να ισχυρίζεται κάποιος ότι είναι ειδήμων σε μια τέχνη, ενώ στην πραγματικότητα την αγνοεί πλήρως. Σε μια τέτοια περίπτωση, το άτομο συγκεντρώνει τα χλευαστικά ή επιτιμητικά σχόλια των συμπολιτών του, οι οποίοι εκλαμβάνουν τη στάση του ως ένδειξη παραφροσύνης, αφού στις τέχνες ισχύει η αρχή του καταμερισμού των εργασιών.

Αντίθετα, θεωρείται αδιανόητο να υποστηρίξει κάποιος ότι δεν κατέχει την πολιτική αρετή. Ένας τέτοιος άνθρωπος αντιμετωπίζεται ως παράφρων, ακόμη κι αν ο ισχυρισμός του είναι έως ένα βαθμό αληθής, επειδή θεωρούν ότι η πολιτική αρετή είναι σύμφυτη με την ανθρώπινη υπόσταση, εφόσον χάρη σε αυτήν διασφαλίζεται η ύπαρξη πόλεων και ότι με τη δήλωσή του θέτει τον εαυτό του εκτός πολιτικής κοινωνίας. Γι' αυτό και η παντελής έλλειψη ηθικής δεν γίνεται ανεκτή από το κοινωνικό σύνολο. Η απόδειξη πάντως που παραθέτει στο σημείο αυτό ο Πρωταγόρας έχει δεοντολογικό χαρακτήρα. Ο σοφιστής δεν αποδεικνύει ότι η αρετή είναι κοινή ιδιότητα των ανθρώπων, αλλά ότι πρέπει να είναι ή επιβάλλεται να είναι, προκειμένου να λειτουργεί εύρυθμα μια πολιτεία.

B2.

Στο απόσπασμα ο Πρωταγόρας επιχειρεί να αποδείξει ότι η πολιτική αρετή αποτελεί κοινή ιδιότητα όσων ανήκουν σε μια πολιτικά συγκροτημένη κοινωνία. Για το σκοπό αυτό καταγράφει τις αντιδράσεις του κοινωνικού συνόλου στον υποθετικό ισχυρισμό κάποιου μέλους ότι δεν διαθέτει καμία από τις ηθικές ιδιότητες που συναπαρτίζουν την πολιτική αρετή. Στην περίπτωση αυτή η δήλωσή του θεωρείται παράδοση και παράλογη, αδιανόητη για κάποιον που ανήκει σε μια πολιτική κοινωνία, ακόμη κι αν κρύβει μέσα της μια σημαντική δόση αλήθειας. Η παραπάνω στάση τους δείχνει, κατά τον σοφιστή, ότι θεωρούν την πολιτική αρετή, σε αντίθεση με οποιαδήποτε άλλη τέχνη, σύμφυτη με την ανθρώπινη υπόσταση, εφόσον χάρη σε αυτήν διασφαλίζεται η ύπαρξη πόλεων και κατ' επέκταση η ανθρώπινη ζωή. Γι' αυτό και η παντελής έλλειψη ηθικής σε ένα άτομο δεν γίνεται ανεκτή από το κοινωνικό σύνολο και αντιμετωπίζεται ως παράφρων κάποιος όταν με τη δήλωσή του θέτει τον εαυτό του εκτός πολιτικής κοινωνίας, καθιστώντας επισφαλή την επιβίωσή του. Επομένως, επιβάλλεται να την κατέχουν ή πρέπει να δείχνουν ότι την έχουν όλοι.

B3.

Με τα όσα αναφέρει ο Πρωταγόρας στην τελευταία παράγραφο της ενότητας 4 απαντά στην πρώτη αντίρρηση του Σωκράτη σχετικά με τη δυνατότητα όλων να εκφέρουν άποψη για τα θέματα της πολιτικής στην εκκλησία του δήμου της Αθήνας, γεγονός που, όπως υποστήριξε ο Σωκράτης αποδεικνύει ότι η πολιτική αρετή δε διδάσκεται. Το δικαίωμα να εκφέρουν όλοι γνώμη, κατά τον Πρωταγόρα είναι νόμιμο, αφού η αιδώς και η δίκη είναι κτήμα όλων. Ο Πρωταγόρας εκφράζει μια αντιτεχνοκρατική αντίληψη για την πολιτική, επιδοκιμάζει το αθηναϊκό πολίτευμα και ιδίως το δικαίωμα ισηγορίας.

Είναι αξιοσημείωτο ότι η παραπάνω στάση των Αθηναίων χρησίμευε στο Σωκράτη ως απόδειξη του ότι η πολιτική αρετή δεν είναι κάτι που διδάσκεται. Ο Πρωταγόρας αποδέχεται τη διαπίστωση του Σωκράτη, αλλά της δίνει διαφορετική ερμηνεία. Πράγματι, λέει ο σοφιστής, οι Αθηναίοι για τεχνικά ζητήματα δίνουν λόγο μόνο στους ειδικούς, ενώ για τα πολιτικά αφήνουν να μιλούν όλοι ελεύθερα. Αυτό όμως, συμβαίνει, επειδή οι Αθηναίοι πιστεύουν ότι όλοι ανεξαιρέτως έχουν –ή έστω πρέπει να έχουν - μερίδιο στην πολιτική αρετή, κι αυτό ακριβώς είναι που δίνει στον καθένα το δικαίωμα να έχει γνώμη, αφού αποτελεί πρωταρχική προϋπόθεση για την ύπαρξη πόλης. Ο Πρωταγόρας με την αναφορά και ερμηνεία αυτή δέχεται την καθολικότητα, την αναγκαιότητα και το διδακτό της πολιτικής αρετής, ενώ για το Σωκράτη σημαίνει ότι δεν είναι διδακτή, αφού δεν υπάρχουν ειδικοί σε αυτήν.

B4.

α. Σ, β. Λ, γ. Σ, δ. Σ, ε. Λ

B.5.α.

ἴωσι → εισιτήριο

δεῖ → ἔνδεια

ἀνέχονται → ἔξη

εἰδῶσι → συνείδηση

B.5.β.

- Ἐχει πολλές αρετές, διανοητικές και ηθικές.
- Ἄγνωστο για ποιο λόγο εξαφανίστηκε.
- Ο δημιουργικός ελεύθερος χρόνος καλλιεργεί την προσωπικότητα του ανθρώπου.

Γ.1.

Γιατί όταν ο λόγος στερηθεί και τη φήμη (το κύρος) του ρήτορα και τη φωνή του και τις μεταβολές/μεταπτώσεις που συμβαίνουν στη ρητορική, και ακόμη (όταν στερηθεί) την επικαιρικότητα και τη φροντίδα ανταπόκρισης στα πράγματα, και δεν υπάρχει τίποτα που να βοηθάει και να πείθει μαζί (από κοινού) αλλά (όταν) απ' όλα αυτά (ο λόγος) είναι ἔρημος και απογυμνωμένος, και τον διαβάζει κάποιος χωρίς να πείθει και χωρίς να τον σημασιοδοτεί με το κατάλληλο περιεχόμενο (χωρίς να τον «χρωματίζει» με συγκεκριμένο «χαρακτήρα») αλλά (τον διαβάζει) ακριβώς σαν να κάνει απαρίθμηση, εύλογα, νομίζω, φαίνεται σ' αυτούς που ακούνε ότι είναι ασήμαντος (κακός). Αυτά ακριβώς και τον λόγο που σου παρουσιάζω τώρα θα μπορούσαν πάρα πολύ να τον βλάψουν και να τον κάνουν να φαίνεται ασημαντότερος (χειρότερος).

Γ2.α.

- ἀναγινώσκη: ἀνάγνωθι
- ἀπαριθμῶν: ἀπαριθμοῖεν
- τοῖς ἀκούουσιν: ἀκούσεσθαι
- μάλιστ': μάλα
- φαίνεσθαι: φανῆτε

Γ2.β.

τοῦ μέν προειρημένου ἅπαντος ἔρημοι γένωνται.

Γ3.α.

τῶν μεταβολῶν: αντικείμενο του ρήματος ἀποστερηθῆ

τῶν προειρημένων: επιθετικήμετοχή ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός στο ἔρημος σε θέση γενικής αντικειμενικής

γυμνός: κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρήματος «λόγος»μέσω του συνδετικού ρήματος γένηται

εϊκότως: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα δοκεῖ

τοῖς ἀκούουσιν: επιθετική μετοχή ως δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου στο ρήμα δοκεῖ

Γ3.β.

Κύρια πρόταση κρίσεως, (με δυνητική ευκτική που δηλώνει το δυνατό στο παρόν – μέλλον).

- Ἄπερ: υποκείμενο του ρήματος ἄν βλάψετε (απτική σύνταξη)
- τόν ἐπιδεικνύμενον: επιθετική μετοχή, ως αντικείμενο στο ρήμα ἄν βλάψει.
- φαυλότερον: κατηγορούμενο → στο «τον ἐπιδεικνύμενον»(μέσω φαίνεσθαι).
- φαίνεσθαι: απαρέμφατο σκοπού ή και αντικείμενο → ποιήσειεν.

Επιμέλεια απαντήσεων : Γιάννης Βιολάκης, Φιλώ Μπραουδάκη, φιλόλογοι

ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ
ΑΞΙΟΠΙΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ